

אמנם נכון, שגדולה היא המדה של לימוד זכות על חייבים, ואומרים על החי' הרי"מ שחיבר ספר "הזכות" משום שמדתו היתה למצוא בכל מקום צד של זכות ואפילו על רשעים גדולים כגון אחאב, ובוודאי שעאכו"כ שהי' מוצא זכויות על רשעים קטנים שבימינו שאינם בבחינת אחאב ואינם עובדים ע"ז ולא גרים עם נכריות ואינם חשודים על שפיכת דמים וכו' וכו', אבל לכתוב שבחים ותוארים על אחאב דברים שלא היו מעולם, ובהעלם אחד לגנות אנשים שאין בהם מקצת מן המקצת מן החטאים של אחאב, זה קשה לקבל.

חושבני שהגרמ"צ נריה במאמרו החשוב לא נתכון לומר שהולך בשיטת המחבר הנ"ל כמו שנראה לקורא התמים מפשטות דבריו.

לכבוד הרב וכו' מנחם מ. כשר שליט"א

עברתי על שני פרקים מהכת"י של ספרו, ואכתוב לו מה שראיתי להעיר על דבריו, בפ"ב כותב שהמלך אחאב הי' הרשע הגדול ביותר שהי' בין מלכי ישראל בבית ראשון ומונה שם רשימה ארוכה מחטאיו, שהי' עובד ע"ז וג"ע שפכ"ד וכו' וכו', ואעפ"כ מבואר בקרא שהשי"ת עשה על ידו נסים במלחמתו עם ארם, וכן מפורש בקרא אצל ירבעם בן יואש שעשה הרע בעיני ה' ויושיעם על ידו מפני שראה ה' את עני ישראל מרה מאוד וגו' ואין עזר לישראל, ומזה הביא ראיה ברורה שמצינו שהקב"ה עושה נסים במלחמה לעם ישראל אפילו ע"י רשע כמותו, על אכו"כ שיש לנו להאמין שעשה לנו השי"ת נסים בזמנינו ע"י צה"ל.

תמה אני מאוד איך כותב בהחלט דברים קשים כאלה על מלך בישראל בזמן שבספר לאדם גדול מפורש כתוב וז"ל: "שאחאב הי' שומר תורה ומצוות בתכלית, ובמסירות נפש, והי' מאמין בהשי"ת ובתורתו הק" וכו', "הי' שומר כל התורה כולה, זולת עון ע"ז שיצריה תקיף לי' ולא יכול להתגבר על יצרו בחטא זה", וכותב "שהרבה גדולי זמנינו יוכלו ללמוד מוסר מאחאב ללחום עבור התורה"ק, במסירות נפש כ"כ להפקיר עצמו וכל אשר לו עבור התורה"ק", ומביא ראיה לדבריו מגמ' מפורשת בסנהדרין.

גם על חטא ע"ז שמפורש בקרא שעבד ע"ז, כתוב בספר הנ"ל "שהי' באותו הדור הטעות הנורא של ע"ז עבור שחשבו שאין כבודו ית"ש להשגיח בתחתונים". עוד כתב בענין זה "או אפשר לא הי' דרכו של אחאב וסייעתו לעבוד בזביחה לעכו"ם כלל, אלא שאר עניני ע"ז הי' לו בביתו".

זה רחוק כמזרח ממערב ממה שכג"ת מתאר אותו, והרי אין זה דברים התלויים

בסברא ובהשקפה גרידא שאפשר שיהי' שתי שיטות וסברות שונות, הרי הדבר צריך להיות מוכרע אך ורק מהמקורות שלפנינו בהכתובים ובדברי חז"ל, א"כ איך אפשר ש"החי יכחיש את החי", ואם הצדק כמ"ש בספר הנ"ל שיש אפשרות להצדיק אותו, ולכתוב עליו "ששמר כל התורה כולה ומסר נפשו וכל אשר לו בשביל התורה" ק עד שיכול להיות דוגמא לגדולי זמנינו ללמוד ממנו" - הרי בוודאי שאסור לכתוב דברים כאלה כמ"ש בג"ת על מלך ישראל בבית ראשון, והרי יש כאן אחת משתי אלה או מרשיע צדיק או מצדיק רשע ושניהם חטא גדול, כמפורש בקרא (משלי יז, טו): מצדיק רשע ומרשיע צדיק תועבת ד' גם שניהם. ושם כת, ד: עזבי תורה יהללו רשע. והמחבר הנ"ל בלי שום ספק לא יצדיק רשע.

ולכן לפענ"ד אולי כדאי להשמיט מ"ש בגנות מלך אחאב, אפילו אם יש רק ספק ספקא בדבר, שנכון כמ"ש בס' הנ"ל שיש מקום לדונו לאחאב לכף זכות, בוודאי שיש למנוע מלכתוב דברים כאלה על מלך ישראל בזמן בית ראשון. ועוד הרי מצינו במ"א יח, מו, וישנס [אליהו] מתניו וירץ לפני אחאב. ופירש"י שחלק כבוד למלכות וזה ראי' שלא הי' רשע וא"כ איך מותר לומר עליו דברי גנאי כאלה. יואיל נא לכתוב תשובתו גם על פרט זה.

אברהם רפפורט

לכבוד הרב וכו' מוה"ר אברהם רפפורט שליט"א.

קבלתי מכתבו ובקראי ההעתקות שכתב לי מספרו של אדם גדול, נשתוממתי ולא האמנתי שאכן נדפסו דברים כאלה בספר, עד שעיינתי בהספר ומצאתי שכן הדברים נמצאים שם, הצטערתי מאד איך המחבר נכשל להוציא מתחת ידו דברים מוזרים כאלה ולפרסמם ברבים, כמו שיתבאר להלן, לדעתי הקטעים הנ"ל הם דברים שאסור לאומרן. ראה בס' פאר הדור - על החזון איש הכותב בשמו: ע"ד תקופות הרשעים, שהדברים כפשוטן, לא כאלה שרצו להכניס כוונות אחרות. וזו השקפה לא נכונה בהחלט. וכדי לברר הדברים בהקיפם, אמרתי לתת לפני הקורא מה שכתוב בנביאים ובחז"ל וראשונים על אישיותו של אחאב (וקצת על ירבעם), ומעשיו המגונים, גם מה שנמצא בחז"ל דברים של זכות עליו. ומהם כל אחד יכול לדון על ענין זה. וכדאי להקדים לשון המדרש במדב"ר פר"א, ד: כשם שהקב"ה מתעסק בשבחן של צדיקים לפרסמן בעולם, כך מתעסק בגנותן של רשעים לפרסמן בעולם, פנחס פרסמו לשבח, וזמרי לגנאי עליהם נאמר זכר צדיק לברכה ושם רשעים ירקב. וכן דרשו לקמן על ירבעם וחבריו שם רשעים ירקב. ולקמן הבאתי